

ПРИЗНАЧЕННЯ Й ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Пономарьова А., студентка гр. Юм-63

Одним із засобів доказування в господарському процесі є висновок судового експерта. Господарський суд призначає судову експертизу для роз'яснення питань, що виникають при вирішенні господарського спору та потребують спеціальних знань. Не можна погодитися з практикою призначення так званих науково-правових (юридичних, економіко-правових) експертиз, до яких інколи вдаються господарські суди з метою роз'яснення питань тлумачення і застосування правових норм, оскільки суддя, який має юридичну освіту і певний практичний досвід, має спеціальні професійні знання в галузі права.

ГПК України не передбачає випадків, у яких призначення експертизи є обов'язковим. Питання про призначення експертизи вирішує суддя при підготовці справи до розгляду з урахуванням конкретних обставин справи та характеру тих фактів, що підлягають установленню (п. 5 ст. 65 ГПК України). Призначення судової експертизи можливе й на стадії вирішення господарського спору. У цьому випадку господарський суд має право зупинити провадження в справі (ст. 79 ГПК України).

Учасники господарського процесу мають право пропонувати господарському суду питання, які мають бути роз'яснені експертом. І тут дуже важливо визначити коло питань, тобто предмет експертизи. Остаточне коло питань, які мають бути роз'яснені судовим експертом, формулює суд. При цьому він може відхилити питання, що були запропоновані учасниками господарського процесу; вносить у формулювання питань редакційні зміни, не змінюючи при цьому їх змісту; ставить нові питання незалежно від питань, запропонованих учасниками процесу.

Проведення експертизи має бути доручено компетентним організаціям (науково-дослідним установам, аудиторським організаціям тощо) чи безпосередньо спеціалістам, які володіють необхідними для цього знаннями. Права, обов'язки і відповідальність судового експерта визначаються Законом України "Про судову експертизу" та нормами ГПК України, які надають йому досить

широкі повноваження щодо ознайомлення з матеріалами справи, участі в огляді та дослідженні доказів. Судовий експерт має право знайомитися з матеріалами справи, брати участь в огляді та дослідженні доказів.

Висновок судового експерта повинен містити докладний опис проведених досліджень, зроблені в результаті їх висновки та обґрунтовані відповіді на поставлені господарським судом питання. Висновок подається господарському суду в письмовій формі, а його копія надсилається сторонам. Якщо під час проведення судової експертизи встановлюються обставини, які мають значення для правильного вирішення спору, із приводу яких судовому експерту не були поставлені питання, у висновку він викладає свої міркування також щодо цих обставин.

Вважається, що деякі проблеми призначення судової експертизи не знайшли чіткого й остаточного вирішення в чинному законодавстві. Це стосується, наприклад, підстав виклику експерта до господарського суду. Як впливає з ч. 3 ст. 31 ГПК України, він викликається для дачі мотивованого висновку щодо поставлених йому питань. Але такий висновок, як зазначається в ст. 42 ГПК України, подається господарському суду в письмовій формі, і копії надсилаються сторонам. У такому разі викликати експерта для дачі висновку не має ніякого сенсу. А от у випадках недостатньої ясності чи неповного висновку господарський суд міг би спершу викликати експерта для роз'яснення висновку, а вже потім вирішувати питання щодо призначення додаткової експертизи. У зв'язку з цим було б доцільним ч. 3 ст. 31 ГПК викласти в такій редакції: "Судовий експерт зобов'язаний за ухвалою арбітражного суду з'явитися на його виклик і дати роз'яснення щодо висновку експертизи або дати додатковий мотивований висновок щодо поставлених йому питань. Роз'яснення та висновок робляться в письмовій формі".

Висновок судового експерта для господарського суду не є обов'язковим і оцінюється судом за загальними правилами, установленними ст. 43 ГПК України. Відхилення господарським судом висновку судового експерта має бути мотивованим у рішенні суду.

Наук. кер.- Куліш А.М., канд. юрид. наук, доцент